

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÄNFELHÁZ emeletén.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasznos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A nyilatkozati cikkek sora után 25 kr. előlegez beklüldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Közlöny, sept. 22.

(D) Hogy a német reform kérdése a bécsi centralistáknak nem igen inyére van, annak meglehetősen tanujelét adták azon okok keresésében, melyek által magukat fölmentve érezhették attól, hogy az újból megnyitott tanácskozások kezdetén ő Felsége azon nagy lépése irányában nyilatkozzanak.

Ezen urak, kik a bir. tanácsot a világon mindenre illetékesnek tartják, im most egyszerre formai okokat keresnek uralkodójuk nagy lépésének helyeslése elől kitérhetni s nem lehet tagadni, hogy ez által a porosz s általában a császár fellépésével ellenséges német köröknek örömdíjazat szolgáltattak.

Különös jelenet, ha az osztrák birodalom journalistikáján végig tekint az ember s látja, hogy a császár azon kezdeményezését, mely egy nagy német nemzetiséget akar Európa közepén cselekvésre képessé tenni, éppen a német centralista lapok fogadják hidegen, míg a magyar ellenzéki lapok is arról méltánylatot szólnak.

Kittinik ebből, hogy a centralisták átláták a magyar lapok okoskodásainak alaposágát; átláták, hogy a német szorosabb szövetség, a logika természetes utain vezetni visza Austriát azon dualismusra, mely évszázadokon át biztosította Austria nagyhatalmi állását, s melynek feltétele szinte másfél évtized óta sorvasztja a birodalmat.

Császár ő Felsége folytonosan ugy irányozza saját kezdeményeit, melyek éppen a merev centralisációnak nem nagyon kedveznek. Az octoberi diploma egy a Stadion, mint a Bach-rendszernek véget vetett, a német kérdés multhatlanul vagy abban marad, vagy a februári patens módosítását eszközöli ki, mely által a birodalmi eszme az octoberi diploma szorosabb fogalmaihoz visszavezetetik.

Mert vagy győz végre Németországon a császár programja, s azt kellő módosításokkal az egész szövetség elfogadja; ez esetben bizonyos az, hogy egy centralisáló Austr. a fogalma eo ipso füstbe ment; mert Németország soha abba bele nem egyezhetné, míg külön fejedelemségekre lesz osztva, hogy egy oly nagyhatalom álljon élén, a mely központi parlamentje által nagyobb népességű birodalom uralkodik, mint a rajta kívül eső összes Németország. Ez nem volna egyéb végre is, mint Németország beolváslása Austriába. Austria független ministeriuma és teljeskörű parlamentje bizonyos képes volna törvényeket szabni a frankfurti gyűléseknek, s Austria hegemoniáját oda tökéletesíteni, hogy egy nagy császárság alakuljon végre a Rajnától a Pruthig.

Ennélfogva természetesnek látjuk, hogy a császári programba az összes szövetség csak ugy egyezhetik bele, ha az ottani parlament és directorium éppen ugy rendelkezketik Austriában a szövetség közös ügyeire nézve, mint a Lichtenstein hercegségben s így Austriának ugy közös törvényhozására mint közös adójára stb. egyenlő hatalmat gyakorol. Ez már magában egyszerre alá és a nagy austriai parlament souverainitásának és igen furcsa anomalia lenne az, hogy a szövetségben kívül eső tartományok, minő magyar királyság, Galiczia stb. oly birodalmi parlamentben tanácskozzanak, a melynek a frankfurti parlamentben van legbővebb bir. tanácsa, a mely onnan vagy ottan codificál stb. Ez esetben a szövetségben kívül álló országoknak is közvetőleg a német szövetség képvisellete hozza törvényeket, s valóban igen gyenge jogot nyernének ezek, midőn ős autonomiákat feladnának. Így tehát kétségen kívül áll az, hogy ha a német szövetségi reform rendes

uton kivívja magát, az az osztrák régi dualismust önként állítja vissza.

Vagy történhetik a másik eset, hogy a császár terve nem győz az egész német szövetségben, s Németország a porosz antagonismus miatt két részre szakad.

Ez esetben világosan be lehet látni, hogy a két nagyhatalom s a hozzájuk csatlakozott apróbb német államok közti viszály egy pár sonderbund alakításán nem vesződik, hanem az egyik vagy másik hegemonia alatti egyesítés végett, tettelegességre kerül végre is a dolog.

Ámde bármennyire bizhatik a császári edvar a hatalma alatt álló népek monarchikus érzéseiben, egyszersmind bölcsen belátja azt, hogy nagyszerű európai vállalatokba csak megszilárdult és kibékített benső helyzet alapján vehetünk.

Volt Austriának még harcza Poroszországgal. Nagy Frigyes serei már elfoglalták Austriát. De az osztrák császár egyszersmind magyar király volt. „Haljunk meg királyunkért” kiáltott fel a magyar nemzet és Austriát megmentette.

Nézetek a jövőre élve északon, keleten és nyugaton nagy események fejlődnek, és az austriai császárság egyik társbirodalma a magyar királyság, elveszthetné éppen e pillanatokban történelmi jogait.

Megfontolván ezt az európai journalistika gyorsan jött azon természetes következtetésre, hogy a császár fellépése Németországon az Austriában történelmileg létezett és fejlett dualismus helyreállításához vezet, vagy pedig a nagyszerű kezdeményezés füstbe fog menni, mely utóbbi eset nehezen elfogadható akkor, a midőn egy eszme kivételért egy uralkodó nagyhatalom saját személyét tette ki.

Igy kezdték beszélni a lapok, hogy ő Felségének találkozása levén István főherceggel Magyarország választott nádorával, családias tárgyak mellett politikai eszmék is merültek fel; így kezdék beszélni, hogy császár ő Felsége Buda-Pestre szándékozik Mátyás király palotájába, magával hozván bájos császári nejét, ki hirszerint a magyar nyelvet már meg is tanulta.

Igy jött volt még egy császári nő Maria Theresia Pozsonyba, s az akkori országgyűlés korszakot képzett Austria történelmében. Valjon nem jövend-e ily Nőé galambja a muli özönvíz után, mely nekünk meghozza a béke és nyugalom olaját?

Három év alatt töbet csalódtunk conjcturáinkban, hogysem apathiánkól az ily hírvérmes reményei kiragadhasanak; a magyar nemzet többé nem kecsesített híreket, ne biztatásokat, hanem jobbra vagy balra vélegesen eldöntő tényeket vár.

Ámde annyi bizonyos, hogy éppen az európai körülmények is, melyek közt egy legfontosabb császár ő Felségének frankfurti fellépése, ama vélegesen döntő tényt sürgtik. Austria belsorsának vélegesen elhatárova kell lenni, és a mi elhatározva lesz, a fog befolyást gyakorolni a birodalom közlebbi sorsára.

És így nem vagyunk vérmesek, midőn a mondjuk, hogy Austriában nagy eldöntés nájai következnek, miután e provisorius és függő állat az európai viszonyok természetesen a birodalom tovább nem tűrheti.

És hiedelmünk szerint ez döbenté meg bécsi centralista urakat; mert az eldöntő planatát legkiválólag a császár egy oly tény oly fellépése sürgeti, mely a magyar királyság politikai helyzetét, történelmi multját, anyaszellemi erejének fontosságát egyszerre felszínre emelte.

Ha a centralistáknak sikerült volna a magyar királyságot és osztrák császárságot t-

jesleg amalgamálni, s e 36 millió compact közös és semmi részben külön nem válható erővel ki lehet vala nehéz harcok után vinni, hogy a megbővített bir. tanács még az összes Németország népképviselével bővített, egy 60-70 milliónyi nagy császárság parlamenti életét élje Bécsvárosában: akkor kérdésen kívül a sikerrel kérkedhetnének; de a népek joga, az európai egyensúly szől ez ábrándos terv ellen; s a tapasztalat hirdeti, hogy a világot egyszerre újjá alakítani nem lehet.

Ezen álmok miatt lehet ugyan hír a magyarok irányában jogi méltányosságról, de ezt nem centralista részről várhatni. Hogyan gondolkoznak a centralisták, arról az „Ost und W.“ szláv közeg egy jeles cikket hoz, mely érdemes olvasóink figyelmére, s itt közre is adjuk.

Kiegyenlítési kísérletek.

Az „Ost u. West“ e czim alatt következő cikket hoz:

„A midőn az austriai javaslat a német szövetségi reform tárgyában közzétetett: rögtön kérdés támadt, mint lehet ezen javaslatot a februári alkotmánnyal összhangzásba hozni? És miután ez az osztrák alkotmány módosítása nélkül nem képzelhető, azon hirtelkezett, hogy ő Felsége, Frankfurtból visszaérkezvén, Budára utazik, s hogy az ország előkelőit egybegyűjtvén, a magyar kérdés megoldását megkísérlel. Ezen gondolat nem volt okoskerületen, miután a „magyar kérdés“, minden esetben, az austriai alkotmány egy súlypontját képezi; ennek megoldása a kormány feladata, s azért a császár kezdeményezése Frankfurtban igazolni látszott azon fűtést, hogy a Felség hasonló határozottsággal fogja az iniciatívát megragadni.

Ezen várakozás eddig még nem teljesedett be. Ellenkezőleg azon indítvány, hogy a horvát országgyűlés a helyhatóságok rendezése s egy új választási törvény kidolgozása végett egybehívassék, valamint a „Wanderer“ fel-szólamlása, hogy a magyarországi inség tekintetéből ad hoc országgyűlés hívassék egybe, s abban az alkotmánykérdés megoldása is megkísérletessék, a centralista lapok részéről föltétlenül visszautasított. Ha e lapok a kormány nézetét fejezik ki: következtetnünk kell, hogy ez utal a kiegyenlítés megkísérlése nem célozthatik.

Ugy látszik, hogy a kormány azon meggyőződésre jutott, hogy Magyarországon hiányzik az alap az államjogi és politikai transactio lehetőségére. Ezt mi annyiból nagyra becsülendő haladásnak tartjuk, a mennyiben kittinik abból, hogy Bécsben a magyar ügyekre nézve a fogalmak tisztulni kezdenek.

Korábban azt mondták: Magyarország ellenállása a kormány objai irányában ellenségeskedés az összes állam eszméje ellen; innen származtak azon rendszabályok, melyek az összes állam consolidatióját célozzák. A lapokban és röpiratokban száz változatban hirdették, hogy Magyarországnak semmi törvényes alappal bíró joga nincs az ily oppositiora, s hogy az ellenzés csak egyes rabulistik dicsvágyó mltve. Juris utrinusque doctor, Lustkandl 30 inyi vastag könyvet ír annak bebizonyítására, hogy magyar államjog csak annyiban létezik, a mennyiben az austriai államjog azt megállapítja; hogy a februári patens Magyarországnak több jogot ad, mint a mennyivel valaha birt!

Ugy látszik, hogy ezen nézetektől immár elálltak, s elismerik, hogy ezen oppositio alatt valóságos jogelvek rejlenek, melyek a kormány nézeteivel össze nem egyeztetetők. Beesületére válik a kormány ösztönzése, hogy most már nem olyan transactióról beszél, mely a magyar államjogi elvek megtagadását foglalná magában: hanem követeli, hogy Magyarország egyszerűen vesse magát alá a kormány nézeteinek.

Addig, míg az alkotmány-eljárás elmélete virágozott: jól felvéve fölösleges munka volt, a magyar alkotmányból folyó jogelvekről vitatkozni, miután a kormány ezt el nem ismerte, s mindig következetesen ignorálta.

Azonban Schmerling államministeriumának

pártja opus supererogatorium-ra törekedett. Magyarország elviselhette, hogy jogainak elvzésétől elvonattassék, de nem tűrhette, hogy bizonyos journalistikai és burocraticai homunculusoktól lezékeltetve vegyen saját államjogtanából; ezen „skriblerei“-ok felizgatták és elkeserítették az országot. Mint lehetne ott a kiegyenlítés lehetőségét megtalálni, a hol az egyik fél teljesen megtagadja azon elveket, miken az egész alkotmány épülete nyugszik, s annak helyébe alapul oly alkotmányt nyújt, melyről viszont a másik nép semmit sem akar tudni. Es ezen szorgalmaskodó kiegyenlítő mégis azt hirdetik, hogy a kibéküléshez csak Magyarország jó akarata hiányzik.

Hogy azonban az 1861-i országgyűlésben e jó akarat nem hiányzott, bizonyítja a két felirás, mely Austria és Magyarország közös érdekeit elismerte, és esetről esetre annak tárgyalásaiban részt venni ígérkezett. Azonban ezen elismerést nem fogadták el jó akaratkak: a jó akarat alatt csak a kormány nézeteinek föltétlen elfogadását értették, s az országgyűlés feloszlattatott. Így van ez két év óta, a nélkül, hogy a helyzet lényegesen változott volna.

Csak a legutóbbi időkben mutatkozik némi különbség. Eddig a kormányhoz szító lapok hirdették: a kormány akarja a kiegyenlítést, de Magyarország visszautasítja. Most, a midőn egy bécsi lap, mely a magyarok barátja, indítványt tesz: arra szólítják fel a kormányt, hogy ezen javaslatot visszavesse.

Ama nyíltan kifejezett kétség a kiegyenlítés lehetőségére iránt bizonyítja, hogy a kormány nem él illusiókban a differenciák elvleges jelentősége tárgyában. És a mint el van határozva, politikai nézetéhez ragaszkodni, s azt valóítani: azonképp tapasztalja, hogy Magyarország sem hajlandó jognézeteitől elbucsnizni, s elismeri, hogy e két nézet össze nem egyeztethető, s egymás mellett meg nem állhat.

A kormány elhatározván, hogy a magyar alkotmányszempontot fölemelkedni nem engedje: kénytelen megmaradni az általa föllállított elv mellett, s ezt nem akarja kérdésbe tenni bármely transactio megkísérlése által, mint-hogy erre kölcsönös engedékenységre volna szükség.

Ily szempontból véve a kérdést, nem lehet csodálni, ha az országgyűlés összehívatása ellenzetetik. A kormány bir a külső erővel a létező állapotokat fenntartani, s míg az európai béke meg nem zavartatik, addig ezen politika kétségtelen sikerrel dicsékedhetik, mert a politikai lethargia Austriában és Magyarországon igen kezd elterjedni, s a kormány reméli, hogy ezen viszonyok indirect befolyása következtében később a „kiegyenlítés“ kieszközölendi; miután ez ma, valamelyik fél alapvének feláldozása nélkül lehetlen.

Az erdélyi országgyűlés

XXXII. ülése sept. 21-én.

Kezdeté d. e. 10^{1/2} órákor. Egy-két észrevételt után helybenhagyatik a mult ülés román jegyzőkönyve.

Elnök felolvassa a II. kir. előterjesztvény 11-dik §-át, mely így hangzik:

„A törvényhatóságokban, az illető hatóság képvisellete határozza meg a törvényhatóság ügykezelési nyelvét.”

Siolutiu (érsek, kir. hiv.): E §-nál aggodalom szállja meg lelketem azon legnagyobb kincs felett, mely isteni és emberi jógnál fogva legfelsőbb tulajdon ugy az egyének mint nemzetekre nézve. Ez isteni és emberi jógnál fogva en ugyan méltányosnak tartanám, miszerint a törvényhatóságokban az általános többség nyelve legyen az eredeti hivatalos nyelv, a kisebbség kirekesztése nélkül; méltányosnak tartanám mondom, hogy minden nép nyelve tekintetbe vétessek, áme ez tömérdek zavarra adna alkalmat, én tehát a nyelv megválasztásának jogát megszoríttatni kívánom olyformán, miszerint ne a törvényhatóságok képvisellete, hanem az összes választók testülete határozza meg az ügykezelési nyelvet, minélfogva én e §-t e szerint kívánom módosíttatni.

Elnök kérdésére ez indítványt számos román támogatja.

Balogh János-pártja Siolutiu ér-

sek módosítványát, de miután ez általános kitétel alatt: „képviselet” minden most fenálló municipális képviselet értettnék, például a királyföldön a szász nemzeti universitás, a félreértés kiküldése végett minden esetben specificálnunk kell azon testületeket, melyeket amaz általános kifejezés alatt értünk, különben a nevezett universitás határozna meg az ügykezelési nyelvet a királyföldre nézve; szónok tehát következő módosítványt ajánl: „A megyei, vidéki és széki municipiumok ügykezelési nyelvét az országgyűlési követválasztásra jogosítottak testülete határozza meg.”

E módosítvány a legtöbb román tag által szintén támogatottatik.

Gull: Már több alkalommal tapasztaltam e házban a szász nemzetnek Erdélybeni jogállása ellen többé kevésbé fedett támadásokat, minthogy azonban ezek kerültek a világosságot, nem igen figyeltem rájuk; ma azonban egyik urnak úgy tetszett, hogy a sisakot még inkább szellőztesse.

Nem voltam hajlandó a napirenden állt szász oltó roppant horderőt tulajdonítani, mint milyent az előttem szóló arra fektet. Távol voltam annak feltevéstől, hogy e szász határozatai által a szász nemzetnek Erdélybeni jogállása aláasszák. Szándékom volt tehát szó nélkül a kormányjavaslatához járulni. Miután azonban látom, vagy legalább látni vélem, hogy ez alkalmat fel akarják használni, a szász nemzeti egyetemnek, jogkörének, sőt fenállásának aláasszása: kötelességemnek tartom a helyzet tisztázása végett ez irányban néhány szót ejteni.

Nem értem a kérdés kedélyi oldalát s nem festem a benyomást, melyet az eljárás lelkekre tett, habár e tekintetben sok mondani való volna. En ugyanis egyszerűen azon meggyőződésben élek, hogy az érdek valamennyi nép főorgója, s hogy ez annál erősebben és minden tekintet nélkül hat, menél mélyebben áll valamely nép az emberi méltóság fokain; másrészt nem akarok azon nemzetnek, melynek tagja lenni szerencsém van, ez alkalommal magasztalója lenni. Egy pillantás az országon végig felülmutat törkésemet, de egyet még sem hallgathatok el. Arra kívánok ugyanis utalni, hogyha a „román” vagy „román” szóval az ország azon lakosai, kik a martius előtti időkben törvényhozásunkban „valachok”-nak nevezettek, ez országban nemzet azaz: jogi subjectumképp érvényre jutnak, ők azt a kormányon kívül német testvéreiknek is köszönhetik. En úgy hiszem, ez mindenesetre oly tény, mely alkalmas volna némely dolgok távoltartására, melyek a centrum azon tagjait, kik a szász nemzethez tartoznak, annak megdölgésére vihetnének, van-e „oly enyvfőzési találmány”, mely őket e székekhez ragasztja. Uraim! „Selden kommt was Bessers nach!”

A kérdés államjogi oldalát tekintve, azt jegyzem meg, hogy azok nagyon tévednek, kik azt hiszik, hogy a szász nemzetnek Erdélybeni jogállása kiváltságon alapszik. „Privilegium Andreanum”-nak hívják ugyan amaz okmányt, mely a szász municipális alkotmány alapját teszi; de ki az erdélyi jogtörténetnek csak a b-c-jét is ismeri, tudja, hogy ez okmány más valami, mint a mit ma privilegiumnak neveznek, mert az egy forma szerinti szerződést megerősítő okmány, melyet a Géza király által az országba hozott német colonisták „de libertate, qua vocati fuerunt” — ugymond — a koronával kötöttek. De akár-miképp álljon ez, bizonyos, hogy a martius előtti s az oct. diploma kelete utáni időkben a szász nemzet Erdélybeni jogállása ugyanazon alapelveken nyugszik, melyeken e nagyfejedelemség önállása s autonóm joga alapul. Ugyanezen nézet tartatik fen mindazon legf. kéziratokban, melyek az oct. diplomát követők és legkétségtelenebben éppen azon Rechberg grófhoz intézett legf. kéziratban, mely az oly mohósággal felkapott mélyenható változásokról szól; mert éppen ezen legf. kéziratban állítatik fel azon alapelv, hogy az addigi elismert nemzetek, vallások és osztályok jogai a törvényhozásban eddig részt nem vett nemzetek, vallások és osztályok jogaival kiegyenlítessenek. Nem lehet tehát a szász municipális alkotmányt aláassni a nélkül, hogy Erdély önállását s autonóm jogainak alapját azoknak lábai alól el ne vonják. De legkevésbé engedhető ez csak amper gy tangen-tem a nyelvtörvény egy §-a által. Nem par- toltatom tehát sem az e exelja indítványát, sem az előttem ülő képviselőt (Balomiri); mert eltekintve a specialis ügytől, e kérdés örökös Eris-alma volna, miután a választók évenként összejönnek, s a „hetz” mindig új-ból kezdődnek. Pártolja a kormány javaslatát.

Fogarasi (királyi hiv.). Múltóságok elnök ur! Magas ház! Ha sajnálom és fájjalom kell, hogy szólnom szükséges, azt e jelen esetben kell kifejeznem, midőn a görög kath. érsek irányában kell véleményemet kimondanom, mivel mindenben legzűvebben egyet értenék. De ő nmlta ajánlatának horderje oly messze kihat, a azon nemzetre nézve,

melynek én is igénytelen tagja vagyok, oly messze bevágó, hogy lehetetlen ezen ajánlat ellen fel nem lépnem.

Ő nmlta méltóztatott a kormányjavaslat 11. §-ára olyszert módosítványt ajánlani, hogy a municipiumok, községek, vidékek képviselete helyett az országgyűlési választó testület határozza meg amazoknak nyelvét. Ezen javaslatnak horderje kivált a magyar vármegyékre nézve oly messze kiható, annyi veszélyt és annyi viszontagságot hord keblében, de nézetem szerint törvényes alapja is hiányzik, hogy lehetetlen azt némely észrevételekkel nem kísérem.

Legelőször megmondom, hogy ennek törvényes alapja nincs; újabb törvényhozási rendszerben a választókerületeknek semmi más joguk nincs és nem is lehet, hanem egyedül az országgyűlési képviselők megválasztása s egyedül csak ezen egy országgyűlésre, vagy az országgyűlési időszakra. Ez így van most minden európai képviseleti rendszerben. (Helyes!)

Kiterjeszteni tehát a választók jogát még más községi vagy municipális ügyekre, annyi volna, mint a képviseleti rendszert merőben felforgatni. (Bravo!)

De továbbá igen helyesen jegyzette meg az előttem szóló képviselő ur, hogy valamint Erdélyországban törvényeink szerint minden évben országgyűlésnek kell tartatnia, ugy azon viszontagság, mely a nyelv meghatározásában az egyes községek, városok, vidékek, kerületeknek előfordulhatnak, minden esztendőben ismételtetni fogna, és hová lenne ezen ország? hová lenne itt a nemzetek békéje ily minden évi hullámszás között? (Helyes!)

Kérem ezen magas képviselő házat, én távol vagyok attól, hogy nemzetiségi jogokat megtagadjak. Mélyen érzem én azt, hogyha bár valamely nemzet későbbben érvényesítheti is nemzetiségi jogosultságát, annak mégis tökéletes igénye van annak érsényesítésére. De méltóztassanak azt is tekintetbe venni, hogy melyik nemzetet érné az exariculatio egy neme e tekintetben, hogy ha ezen ajánlat törvény érvényre emelkedne? a vármegyéket nevezik, s alatta a magyar nemzetet értik. E nemzet az, mely ha a mostani alacsony census mellett törőnnének a nyelvi meghatározások, a vármegyékben és vidékekben teljesen elűttenék a maga nyelvétől, épp azon nemzet, a melynek — azt hiszem — minden újabb intézmények mellett is, melyek talán kárára és kisebbségére szolgálnak, van a történelemben jogosultsága; mert ő szerette s hazát, ő szerette e házban az alkotmányt s ő tartotta azt fűnn. (Helyes!)

Azért magas képviselő ház! én nem kívánom ugyan, hogy akárki joga megsértessék, nem kívánom, hogy egyenjogúságán csorba ejtessék: de — sajnálkozva mondván, hogy alig van itt a magyar és székely nemzet közül, ki a nemzetnek jogait védelmezzé — méltóztassanak legalább oly méltánnyal fogadni szavaimat, hogy oly módosítványt országgyűlési határozatra ne emeljenek, mely ezen két nemzetnek jogait mélyen sértené. (Bravo!)

Smidt Kondrád nem akarja sem Balomiri, sem Sterka Siulutiú módosítványát a szász municipiumok ellen irányzott indirekt támadásnak tekinteni, mely által annak vesztére célzónak tekintni, mely által annak megállapíttatni. A tett zó határozatot akarának megállapíttatni. A módosítványok azon félelemből erednek, hogy a municipiumok nincsenek még rendezve, és hogy a jövőbeni román törvényhatóságok a jelenben a fenállók által sérülést fognának szenvedni. E tekintetben szóló mindenre kész, csak hogy az említett kérdés nincs ma napirenden. — Sterka Siulutiú indítványát nem tartja keresztül vihetőnek, minthogy a választókerületek túl vihetőnek nézve nem esnek össze a ez orsz. gyűlésre nézve nem esnek össze a municipiumokkal. Minden esetre az új territorialis felosztásnak újat vágná ez indítvány. Jogi szempontból is bajosan tartja e kérdést. Ez országgyűlés csak adhoc van összehívva, az érintett kérdéseket pedig hosszú időkre kell eldönteni. A szász nemzet kész municipális szervezetén az idő kívánalma szerint változtatni. Szólok hiszi, hogy ott, hol az érdekek összeütközésbe jönek, nem fog azért a kesz-nyti oda vetetni; vagy ha igen, akkor nem fog azonnal felvételt, mert azon kell lenni, hogy az országgyűlésnek eredménye legyen.

Lászlóffy (kir. hiv.) osztja Fogarasi és Smidt nézetét. A tett módosítványok elfogadása által megdöntették a már elfogadott 11 §. azonkívül több jog adatnék az által a műveltség és értelmiség alsóbb fokán álló vidéki népességnek, mint a városok polgárainak. De ellenmondásban is volna a 12 §-al. (Elnök ez még nincs napirenden) végül pártolja a kormány javaslatot.

Binder: Magából értetik, hogy a municipium a maga ügyeiben határoz, a kormány javaslatát nem nyújt e tekintetben pozitív törvényt csak kifejezi azt, a mi magában természetes dolog. Meglepők tehát a tett módosítványok, de ez nem is ide, hanem egy későbbi propositióba tartozó kérdés. Csatlakozik Fogarasi és Schmidt nézetéhez.

Wlasza a nyelv fontosságáról több ízben már elmondott szokott bevezetés után fölemlíti, miszerint az erdélyi törvényhatóságok 1791. óta már három féle képviselettel bírtak, melyek közül egyik zavartabb volt a másiknál, de a légiálaltabb a mostani idegl. utasítás alapján szervezett megyei képviselet.

Elnök figyelmezteti a szót, hogy ez a mostani és nem a leléptett kormány által adott ki.

Wlasza: folytatja: Ezen ideiglenes megyei utasítás a többségből kisebbséget csinált, s oly testületeket hozott létre, melyek a jövőfolytonosság alapjára állván a kormány javos- rendelőit veték vitatás alá, s oda töreked-tek, hogy azok soha létre ne jöhessenek, e testületek melyek felirataikban a korona jogait kétségbe vonták, fogják a nyelvet meghatározni, ha a kormánysszerkezet fogadtatik el, miáltal a román nyelv egy a vármegyékben, mint a szászszékekben merőben ki fog rekesztetni. Ha a mai időben eltűnni nem lehet, hogy valamely kisebbség kiméletlenül majoz- raliztassék a többség által, annál kevésbbé megengedhető, hogy egy meglévő többség minorizáltassék. A megyék nem egyedül a ma- gyarokéi, azok azért nevezettek régen ma- gyar megyéknek, mert terra nobilium voltak, ma másképpen van. Miután tehát őt a mostani megyei képviselet nem elégíti ki, és miután a jelenlegi utasítás, nóha ideiglenes természetű, még is végleges intézkedéseket fog tenni a nyelvre nézve, Sterka Siulutiú érsek módosít-ását pártolja.

Rannicher mint a kormány képviselője. A kormány javaslata épp úgy kívánta fenttar- tani a municipiumok, mint az egyének sza- badságát a nyelv dolgában. Nem lehet tehát az e tárgyban határozási jogot a választók- nak, nem is testülete, hanem tömegére bízni, kiknek a követválasztási jogon kívül még az utasítás adása sem engedetik meg. A municipiumok nyelve a tett módosítvány alapján folyton változhatnak. Az állam alsóbb szerve- zeti tagjain alapul, nem engedheti tehát, hogy a községek és municipiumok alakulása az esetlegnek ki legyen téve. Az említett módo- sítványt nem pártolja a kormány, és ha még is elfogadtatnék, nem fogja azt osztási s Fel- sége szentesítésének ajánlani.

Ruszu (alias Orosz) bebizonyítani igyek- szik, hogy a mostani megyei képviselet nincs igazságos alapra fektetve, s hogy egy általá- ban nem jó a nyelvi kérdés elhatározását a képviselő testületre bízni, miután ez változván az egyik, holnap a másik nemzetiség lesz abban többségben, s így a törvényhatóság bi- valatos nyelve is egyre változni fog; ugy de teljes és maradandó béke csak akkor lesz az állam nemzetiségek közt, ha a nyelvkérdés végleg rendezve lesz. Ő tehát sem Siulutiú érsek, sem Balomiri indítványát nem fogadja el, hanem önálló módosítványt terjeszt elő, mely következőképp hangzik: „Az egyes tör-vényhatóságokban a törvényhatóság területén divatozó országos nyelvek tekintetbe vételével határozassék meg a belső ügykezelési nyelv.”

Az alkotmányos képviselet csak nem lesz szűk keblűbb, mint volt az absolutismus, s ha akkor 3 nyelven lehetett szétkülöndeni a rende- leteket, miért ne lehetne mind három országos nyelvet egyidejűleg használni minden municipiumban.

Ez indítvány némely román tag által tá- mogatottatik.

Siulutiú érsek megnyugtatta Fogarasi képviselőt, miszerint ő nem akarja elnyomni a legkisebb nyelvi és nemzetiségi árnyalatot sem, annál kevésbé a nem magyar nemze- tet és annak nyelvét, ő csak azt kívánja, hogy az ő nemzete egyenjogúsága is elismer- tassék, s azt véli, hogy indítványát által- egyetlen erdélyi nemzetiség nyelvi joga sincs megszorítva. Erdélyben nem csak megyék van- nak, hanem van a széki föld is, s ha a magyarok a nyelvre nézve vesztének is alamt a megyékben, az teljesen kieszk pó- lva széki földön, melyen ugyanazon nyel- et beszélnek, mit a magyarok beszélnek; s itt atározottan ki kell mondania, hogy a nyelv határozásának joga a népség többségé.

A mi a történelmi jogot illeti, ő az, ki első pártolja azt, de ő e jogot nem az abb időből származtatja, hanem nemzetére ébbe visszamegy azon időre, midőn a ma- gyarok ide bejöttek; már pedig a magyarok em fegyverrel foglalták el e hazát, hanem románok szabad akaratjukból választották a hntumot fejedelmüknek az esküli mezőn, pacta conventa-t kötöttek a magyar nem- zettel. Egyébiránt a nyelvi jog megosztásánál em lehet csak a történelmi jogot venni alal, hanem tekintetbe kell venni, hogy ki sz több részt a közterhekben, s abban az- anyban kell részesíteni e jogban is. Záradé- l még kijelenti, hogy ő nem a mostani, hanem az alkotandó új választási törvényt tette, midőn a választókról szólt.

Pop Macedon felhozza, miképp az id. egyei bizottmányokban — Naszódót és Fo- garast kivéve — mindenütt magyar a többség, tart attól, hogy e bizottmányok jövőre

is így lesznek összeállítva, s ekkint a román- kon mindenütt kimaradnak, minél fogva nem akarja, hogy a képviselet határozzon a nyelv felett, hanem Sterka Siulutiú sze- rint az összes megyei választók.

Bologa: Ha nem is felelnek meg a mos- tani megyei bizottmányok a román nemzet kívánalmainak, de hiszen ez nem lesz mindig így, én remélem, hogy a kormány szabad- elvű helyhatósági és községi törvényjavasla- tokat fog előterjeszteni, ezek megvitatása föl- lunk függ, és mi ezek alapján oly törvénye- ket fogunk alkotni, melyek minden nemzeti- séget kielégítenek. Ekkor e § a legjobb gyümölcsöket fogja teremni. Pártolja a kor- mány szerkesztet.

Puscariu: Ha Siulutiú érsek igen messze ment, ugy Gull és Fogarasi urak is igen eltávoztak a kérdéstől. Mi itt a tör-vényhozás terén állunk és nem secundum legem, hanem de lege kell összhangzásba hoz- nunk határozatunkat a jogegyenlőség elvével; különben is e § nem a mostani, hanem a jövő új felosztás folytán keletkező municipi- umok számára van fogalmazva, s ha ezek életbe lépnek, egyik lesz a főhivatalos, másik a mellék nyelv. (Közbe szólások: Ellenkezés- ben áll e törvényjavaslat már elfogadott 1-ső §-ával.) A kormánysszerkezetet pártolja, s egy- szersmind a kormány előterjesztés, sőt Rannicher előbbi nyilatkozatára vonatko- zólag megjegyzi, miszerint a védő ur föladata lenne a kormányelőterjesztvényt okokkal védni és nem jósolni valjon ez vagy ama határozat megnyerend-e a szentesítést vagy sem.

Balomiri János: A bizottmányok jelen szerkezte szerlelet céliránytalan, ez inga- dozóvá teszi az eredményt, mert e szerkezet mellett egyszer a nemzetiség, máskor a bir- tok és harmadszor az értelmiség lesz előny- ben, többségben, ugy de az alapul vett ér- dekképviselet megkívánja, hogy e végett az országgyűlés igazságos kulcsot szolgáltatson, a mely egyedül népszám lehet. Nem csak Er- délyben, hanem Austriában, sőt egész Euró- pában legfőbb, legfontosabb érdek ez idő sze- rint a nemzetiség, ennek kell tehát tekintetbe vétetni mindenekelőtt. A mi Gull ur nyilat- kozatát illeti, miszerint a román nemzet mos- tani vívmányait főleg a szászoknak köszöni, erre nézve nem akarok részletekbe bocsát- kozni, különben igen könnyen kimutathatnám, mit és mennyit köszönhetünk önöknek.

Brán de Lemény csilapítani kívánja a vita mindkét részről magasan felcsapkodó hullá- mát s megjegyzi, hogy jelenleg nincs szó a képviselet szervezéséről, mi, ha szőnyegen volna, ő is ki tudná mutatni, minő igazsá- gatlanul vannak azok most összeállítva. Most csak az elv meghatározása forog fen, ki ha- tározza meg nyelvet? s e tekintetben semmi sem egyszerűbb, minthogy ezt az illető tör-vényhatóság képviselete tegye, hiszen e két dolog azonos, s utóbbi az előbbinek kifolyá- sa. Egy §-sal nem lehet mindent megszerezni, várjuk el rendre a sort és időt, most elég kimondani elvül a képviselet; milyen legyen ez, azt mi fogjuk majd meghatározni. Pár- tolja a kormánysszerkezetet.

A vita befejezése sürgettetvén, elnök fel- szólítja a szőlásra bejegyzett képviselőket, hogy maguk közül egyet válasszanak. Ezen képviselők néhány percze visszavonultak s az elnök által többször sürgettetve hoszas ha- bozás után nevükben Baritiut bízták meg a szőlással.

Baritiu: A következő módosítványt ajánl- ja: „A törvényhatóságokban (megyék, kerü- letek és székek) az ügykezelési nyelvet az alkotmányos uton beállított törvényhatósági képviselet határozza meg.”

A vita befejeztetvén, elnök megállapítja a szavazási rendet. A tett módosítványok mind kisebbségben maradtak, s a kormányjavaslata majdnem egyhangulag elfogadtott.

Ülés vége d. u. 1 1/2 órakor. Holnap ülés. Napirend: A második kir. előterjesztvény fölötti részletes vita folytatása.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Aranyos szék sept. 19-én.

Ugy látszik az inségben szenvedő m. honi testvéreink iránti közlekedés, mint orvos betegje felett, ha az első adagot beadja, pi- benni kezd! Vagy tán mint galvani szikra, nem látatva ugyan, de még is átjárja a vele érintkezésben levő test minden izmait. Vagy mint virág llat, minek útja láthatlan, mozza- natai hallhatatlanok, s még is meg teszi a ma- ga kedves hatását. Nem is lehet, hogy az úgy, mely annyira és oly dajkáló karokkal vala fölfogva, ily korán eljeve lenne. Nem lehet, hogy a kolozsvári „jótékony négyzet” mely a kegyeletnek és jótékonyágnak ezer hálás kebelnek szívvirágából font nymbusz érdemli ki magának, más városok egyletei, és egyéneitől ne utánoztassék! Nem lehet, hogy a mit egy-egy szegény prot. pap ez ügyben tesz, azt nagyobb földbirtokosok ne

tegyék! Nem lehet, hogy annyi világi és egyházi szónokok a keresztény szívek „tabula rasai” legyenek! Nem lehet!... ah de mi nem lehet ezen a világon?

Nálunk, habár nem is mondhatni forrónak az „inségügy” iránti részvétet; de épp hidegnek sem mondhatjuk azt. A minap volt tiszti intézkedés tőle ez ügy iránt a helységeknek, s kérdés alá is került volt: hogy és milyen mérvben gyakorolják a jótéteményt? de eredményről még nem hallhatni semmit. Azonban itt is van egy-két helység, mely elől megy a nemes példával, s nem teszem úgy, mint az az adós, a ki csak akkor fizet, mikor meg kell lenni. Ilyen pl. Keresed helysége, mely (mint hiteles embertől hallom) meg határozta gyűjtés útján 40 véka búzát és 160 véka csős törökbuzázt gyűjteni a szűkölködők számára. Nem különben Fel Vincz is 28 családat (talán személyt) akar elfogadni. E példa szép és nemes példa, méltó arra, hogy más helyhatóságok is utánozzák. Hogy az ingyen élők és naplopó csavargók mennyire kívánnak megragadni minden, az ok ingyen élhetősékre kedvezőnek látszó, alkalmat, ki tessék az itt következő ténnyől. A napokban Sz. Mihályfalván egy szakálás uri öltözetű derék ember elindult kéregetni azon útrigy alatt hogy ő is m. országi. S miuthogy szegényes házakhoz is bement, adtak kiöl a mi telt. Egy háznál adtak egy jódarab kenyeret, a mit elvett ugyan, de az ajtó előtt álló kutyának dobott Isten káromlás között, hogy neki mind csak kenyeret adnak. Ezt többen láva elfogták az embert és a faluban lakó Düllő bíztohoz vitték, a hol is kivallotta, hogy ő nem m. országi hanem szilágyi csehi, s természetesen csavargó, s mint ilyes, méltó helyére küldetett. Más kéregetőkről mondatik ugyan ott, hogy az olyan házaknál, a hol csak gyermekek voltak jelen mint házőrzők, rablást követtek volna el. Aztán lehet-e csodálni, ha az ilyenek miatt még az igazán szűkölködők iránt is elhúll az emberben a részvét? De azért még sem kellene épp annyira és oly hamar elhúllni, mint némelyekben, a kik hideg közönytel mondogatják: miért adjak annak a ki oly fenn hangon beszél az emberrel? Hja! na, hát csak ez okon el vonhatjuk-e magunkat a jótett gyakorlásától? Hátha már valamely féle barátunk anyagilag meg van törve, lelkileg is meg törve és törpülve akarjuk-e látni magunk előtt? Ismerünk kell a m. országi embert a kinek szava a végsőségben is az öszinteség és lelki emelkedettség hangján szokott elhangzani. Ne várjunk tehát töltök kunyoráló természetet vagy siránkozó syreni szavakat. Ilyen csak nálunk Erdélyben a polyglott népi és sok nyelvű országban keress, hol már a miveltebb coteriákban nem is beszélnek, hanem csak énekelnek. Itt, a hol ma holnap minden oly finomá válik, hogy akár a Herschel csövel se láthatod. Azonban másfelől inséges atyáknálálól is méltán megvárható, hogyha szükség, vagy pláne éhségtől kénytetve, kéregetni indulnak, vegyék jó nyevn mind azt, mit, a mi csaknem inségre jutott köznépiünk is nyujt, nem névén az alamizsnának mi- és mennyiségét, mert bizony nálunk is vannak, kik az adózó nép ételében válogassanak, az Executorok.

Orbók Ferencz.

KÜLÖNFÉLÉK.

(Necrológ.) Dézsalfalvi Pataki László maga, és neje Zsombori Krisztina s kised fiók László, egy testvére: Klára, Zsigmond Istváné, Amália özvegy Csegezi Sándorné és Elek s hozzájuk tartozóik nevében szomorúan jelenti szeretett nagybátyjok dézsalfalvi Pataki Eleknek folyó hó 20-án délután 7 órakor, 64 éves korában, szélhűdés következtében rövid szenvedés után történt kimúlását. A boldognak földi része folyó hó 23-án délután 4 órakor fog egy felette tartandó könyörgés után hídutczai 310 szám alatt levő szállásáról a köztemető mellett Schütz János-féle kertben a csak ezelőtt egy évvel elhalt József testvére porai közelében elhelyeztetni. Kolozsvárt, sept. 21-kén, 1863.

— Kolozsvári Lovasverseny 1863. Második nap sept. 22-dikén. I. Az 50 aranyos ugratóverseny ez alkalommal elmaradt, mint hogy csak két ló volt bejelentve. II. A 100 aranyos versenyegyleti díjra futott Tisza László „Lepke”-je, gróf Bethlen Sándor „Csinos”-a és Kocze ur „Hogy volt” nevű 5 éves pej paripája, mely utóbbi nyertes lón. III. Az 500 aranyos első osztályú császári díjra hat ló futott, a legnevesebb fajúak, s a küzdelem rendkívüli vala. Távoltság 2 1/2 angol mfd. Minden mérföldet 2 perc és 20 m. p. alatt hagytak hátra, a mi a legnagyobb gyorsaság. Nyertes lón gróf Eszterházy Miklós „Maid of Kars” (Kars leánya) nevű 4 éves pej kancaja. Másodiknak érkezett, s kintőn szépen futott id. gr. Teleki Domokos „Radamans” nevű id. sárga méne, mely amannak felette nehezzé tette a diadalt; még futott ugyancsak gróf Eszterházy Miklós „Alivo”-ja.

gróf Wenckheim Rudolf „Alföld”-e, Blaskowich Miklós „Cserhát”-a, s gróf Szapáry Iván „Szathmár”-ja. IV. Az 1000 forintos erdélyi díjra futott báró Wesselenyi Ferenc „Hozdalm”-ja, gróf Teleki Károly „Nelli”-je, Tisza László „Bajnok”-ja, gróf Bethlen Sándor „Ilona”-ja és „Csinos”-a; nyertes lón Tisza „Bajnok”-ja id. pej paripa; második volt „Csinos” 4 é. p. p. Távoltság 3 mfd s igen érdekes futás volt. V. Az 50 aranyos elegyversenyre 2 mfd urlovak futtattak: gróf Bethlen Géza „Bajnok”-on, Blaskowich Miklós gr. Bethlen Károly „Emma”-ján, Szapáry Iván saját „Futár”-ján; nyertes lón utóbbi, másodiknak érkezett „Emma” és pedig oly sebessen nyomban a nyertes után, hogy ráfutván a célpontra tul lovagálva együtt bukfenczet vetett, de ez esés is oly szerencsés vala, hogy se a lovar, se a lónak semmi baja se lón, s a lovar sebessen felszökven, azonnal ismét felült s lóháton vezetett be. IV. Az aszszonyosság díjára futott báró Wesselenyi József „Vérse”-jén, Szapáry Iván gr. Bethlen Sándor „Csinos”-án és Blaskowich Miklós gróf Bethlen Sándornak egy két éves gyönyörű fekete csikóján. Nyertes lón Wesselenyi József, de a diadalt könnyűvé tette azon körülmény, hogy mindkét vetélytársa lova a pályatérrel kitört, s jelentékeny idő és utvesztésbe került míg vissza leheté térni.

— Megjelent Stein János bizományában „Erdély történelme” írta Kövári László. Negyedik kötet. Magába foglalja: Báthori István, Báthori Kristóf, Báthori Zsigmond, Mária Kristiána, Báthori Endre, Székely Mózes, Rudolf cs., Boeska István, Báthori Gábor, Bethlen Gábor, Brandenburgi Katalin, Bethlen István korát. Az ötödik kötet sajtó alatt van, s november folytán szintén megjelenik. Ára 2 frt 20 kr. E munkának egy irányát, mint tartalmát, s irójának rövid szabatos és kellemes olvasmányul szolgáló előadását az olvasó közönség ismeri. Felesleges itt megemlíteni újból mennyire hasznos szolgálatot tesz az író ezen munka közreadásával, ezáltal juthatván a fiatalság és nővilág ahoz, hogy hazája történelmének foglalatját anyanyelvén olvashassa. Habár Erdélyben az ország nyelve századok óta mindig a magyar volt, habár már a Báthoriak s Bethlen korában írónak az Európa szerinti divatozott latin nyelv tökéletességét tudták alkalmazni anyanyelvünkre, s így nemzeti irodalmukban Európa többi népeivel, akkor bizony versenyeztek, de éppen a történelemirát, melyet csak kronikáink adtak elé nemzeti nyelven, az általános történelmi dolgozatok vagy latin, vagy német nyelven jelentek meg. Így Kövári dolgozata kézzel fogható léhezgató pótol, s hogy hatását nem téveszti tudjuk, mert ismertünk több művelt hölgyet, kik érdeklél várták a kötetek megjelenését, s azt nagy figyelemmel olvassák és tanulmányozzák. Örömmel halljuk, hogy az ötödik kötetből is már néhány iv kijött a sajtó alól, s ohajjaj, vajha mielőbb kidolgozva s közreadva leendene Erdély történelme egész korunkig.

— Nemes honleányok. Híre volt a lapokban, hogy Nagyváradon két főrangú hölgy jár hetek óta pénzt és természetbeni adományokat gyűjteni az alföldiek javára. A nemes tett méltóvá teszi, hogy neveiket is följegyezzük. Egyik b. Gerliczy Bódogné, szül. gr. Kornis Luiza ó méltósága, a másik b. Messena Istvánné, szül. Sántha Etelka ó nagysága.

— Orosz bizonyítvány a lengyel nők mellett. A Pétervártot megjelenő „Russische Invalidé” írja: A lengyel nők a felkelés lényeges támaszai. Bátoritják a férfiakat, lelkesítik az ifjakat, s éjjeleiket a sebesültek vigasztalására szentelik, kiket titokban ápolnak. A női csatáiban hatalom minden eszközt felhasználják, hogy a felkelést mindinkább felélesszék. Éles eszük és ösztönszerű tapintatuk kintőn szövetségszaktákká teszi. Ha ők nem lennének, a felkelést már régen le lehetett volna verni. A lengyel nők a felkelők legügyesebb s legmegbízhatóbb kényei és sürgönyvivői. A titkos nemzeti kormány a legbajosabb küldetéseket bizza rájuk, s sohasem volt oka ezt megbánni. Találékonyaságuk a legerősebb eszközök s utakat gondolja ki, s a mit a nő kigondol, a férfi ereje s vakmerősége véghezviszi. Röviden szólva, a nők befolyása mindenütt érvényesül; a lengyel nők oly hatalmat képeznek, melyet nem lehet ignorálni.

— B. Apraxin Julia Párisban röpirato. bocsátott közre, melyben azon indokokat fejtegeti, melyek őt arrabírták, hogy magyar színésznővé legyen.

— A Pesten nem rég átazott sir Montefiore Mózes, az „Izraelita magyar egyület”-hez e következő levelet intézte: „Hogy önök érzéleteivel mennyire vagyok megelégedve, annak esekély tausaigán fogadjak kérem a melékelt 25 font sterlinget. Biztosítom arról, hogy egylettik sikerének híret mindig a legszebben fogadom.” A 25 font sterlinget a bibliai fordításra szánta.

— A bécsi cs. kir. orsz. t. szék. f. hó 18-

ról kelt határozányával e czímű mű: „Les amours de Napoleon III. par l'auteur de la femme de César. Genève, Bruxelles, Milan, Turin, Londres librairie et imprimerie universelle,” valamint ennek német fordítását, a közérkösség elleni vétéséért, a B. T. 515. § értelmében, tovább terjesztését betiltá.

— Egy alföldi komondorról írják a lapok, hogy ő komondorsága a hamburgi ebkiállításra felült, s egy angol vagy német annyira megszerette, hogy 1800 frtért vásárolta meg.

— Az austriai birodalomból 1850-től 1861-ig 32,744 egyén vándorolt ki.

— A sakk játék kedvelőit érdekelni fogja, hogy Düsseldorfban közelebb sakk congressus tartatott, melynek alkalmával Paulsen Lajos, a nagy sakkhős egyszerre 10 sakkparthit játszott a nélkül, hogy a sakkablára nézett volna. Ez óriás játék, melyhez hasonló a sakk történetében hiában keresünk, 15 órán át tartott, és Paulsen ennyi ideig karszékében mozdulatlanul ült, néhány pohár vizet s egy csészétet ivott. Testvére nézte a sakkablákat és megmondván az ellenfél által tett húzást, Paulsen rövid gondolkodás után osztogató feleleteit. Az ellenfeleknek természetesen sok előnyük volt, mert míg Paulsen a többi kilenczettel játszott, egyik folyton gondolkodott és meghallgatgatta környezete tanácsait is. A 10 játszma közül Paulsen háromt vesztett el, keftőt megnyert, ötlet pedig remiss maradt.

— A katonai kötelezettség megváltási díja az 1864-dik évre Erdélyt illetőleg is 1200 forintban állapított meg.

— A pozsoni városkapitányi hivatalnál egy 17 éves igen szép leány van vizsgálat alatt, ki e napokban a nagyszombati vaspálya közelében minden foglalkozás nélkül a szabadban találtatott. A leány nem ismeri vezetéket és keresztnévet, sem szüleit, kik állítólag gyermekkorában eladták őt, azt hiszi, Pestről való. Más leányokkal együtt sok évet töltött rablók között, kik Csehországban nagy erdőségek közepette terjedelmes épületet bírnak, ezektől szökött meg, elszönyödvén egy elfogott kisasszonyon elkövetett gyilkosság fölött, azóta cél nélkül bolyong a világban, s most Pestre készült. Elég értelmesen beszél, azonban hajlandónak látszik illúziókra, melyek néha a tébolyodottságig fokozódnak, azért gondos őrzet alá vétetett.

— A „Gy. Közlöny” írja, hogy a koronczói nádas valóságos pokollá változott. A tűz mintegy két öl mélyen behat a földbe s csupa parázs minden. Ez onnan van, hogy az egész térség turfa s gyökér-anyag. Eloltása teljes lehetetlen. A körülárkálási munka szakadatlan foly s a kiasott hely öntözötték, de mindamellett félős, hogy még alantabbi gyökereken is átkuszik a tűz. Közel menni hozzá nem biztos, mert a mélyen élő gyökerek parázsába sülyedhetni.

Nemzeti színház. Hétfőn, sept. 21-kén Offenbach operetteje „Az átvaltozott macska” s ezt megelőzőleg „Egy észesé thea” került színpadra. Az elsőben Szerdahelyi Dajdig, az utóbbiban Camoufflet szerepét vitte. Azon eszmörlötté alapgonddal daczára, mely az „átvaltozott macskán” átvonul, a kellemes zene s Szabó Pepi csinos játéka által ez operette tartja magát színpadunkon. Sajnáljuk, hogy Szerdahelyi Kálmán vendég szereplése nem esik oly időben, midőn az egész társaság jelen van, hogy láthatók őt vagy egy tüzetesebben kivitt vigjáték főszerepében.

Kedden, sept. 22-kén ismét egy vigjátékoska és egy operettecske u. m. az „Éjféli vonat” és „Férj az ajtó előtt.”

Tegnap, szerdán utolsó előadásul s Szerdahelyi Kálmán jutalmjátéka által a „Dajka” czímű új operettet Offenbachtól, melyet „Eljegyzés lámpafényénél” és „A rendkívüli előadás” előzött meg. Szerdahelyi szépen alakított, s az első operetében ügyesen rögtönzött három versszakot. Szabó Pepi is jól vitte szerepét. A jutalmazott versekkel tiszteltetett meg.

Nyilttér.

Bot-láza, sept. 19.

Mielőtt a „Kolozsvári Közlöny” 101-dik száma nyilttéri rovatát végig olvastam, már meg voltam győződve, miszerint annak írója a volt absolut kormányzat oskolájából került.

Uram, uram Moga László uram! a mit én a „Kolozsv. Közl.” 84-dik számában a P-Kamarason végbe vitt követválasztás alkalmával történetnek állítottam, szóról-szóra igaz volt; a mit én az ön által Szombattelekén elmondott beszédből kiírtam, az csak tizede volt annak, mivel én a magyarokat hibáztattam, kárhoztattam, azért megengedem, hogy a mit ön állítja az boldond beszéd volt, de tehetek én arról, hogy ön csak is olyan beszédet tudott mondani; hogy pedig olyat mondott, bizonyosággal felhozom azon órást, mely a július 4-kén, Kolozsvárt tartott középponti bizottmányban olvastott fel; felhozom azon bizottmányban b. Kemény János által mondott beszédét, a mely mind azokat magába foglalta, és a mely beszédre az ön kedves bátyja, M. D. ur semmit sem tudott egyebet mondani, mint azt, hogy ötlet a választók esmerték. De uram miért vette ön oly zokon a dolgot? hisz ön V.-Sz.-Iványon a Sultuz Denezs megválasztása alkalmával éppen azon beszédet mondotta, a miről bizonyosságot tesz az egész págocsa járás, s nem is szükség hivatali állására hivatkozva a dolgot tagadni, miután ön tett hivatali tég alatt olyat, mit előjárói soha sem parancsoltak. Uram! ki parancsolt önnek, hogy a román szavazókat járásából kemény büntetés terbe alatt parancsója be V.-Sz.-Iványra a követválasztásra.

Hanem engedjük meg egy pillanatra, miszerint ön azt mondotta, hogy ő Felsőének köszönhető a jelenlegi nemzeti alapon összehívott országgyűlés; ha ezt mondotta, ugy is félre vezette a tudatlan népet, mert ha bár az országgyűlést ő Felsőének köszönhetjük, hogy mondhatja ön az országgyűlést nemzeti-alapon összehívottat?

De legyen szives megmondani, ki constitulta őnt ügyvédnek arra, hogy a zsuki és katonai papok által mondott beszédeket tagadja? Hogy a katonai pap azokat mondotta, a miket én közlöttem, eléggé bizonyítja a p. kamarási rector azon draszticus mondata: tisztelendő ur 1848-ban egy ilyenül beszédért nagyon furcsán járt egy t. pap, nem fél ön olyan beszédet mondani, a melyet mond; a mi-ért a szegény rector meg is lökdöstetett, a zsuki lelkész pedig ezelőtt pár hetekkel bevalotta bizonyos helyt, hogy mind az, a mit a 84-dik számban írtam csakugyan úgy történt, sőt még azt adá beszédéhez, hogy bizony még ő is szegyelte nevezetesen Moga urnak a negy századokról beszélgetését; de uram így nyilatkozott a nyulási választásnál Vitéz Keszián a kozmatelki esperes, nem is csináltak titkot abból, hogy ők a mit tesznek lelki esmeretek ellen parancsból teszik; hogy pedig erről magának tudomást szerezhesen, kérdezze meg Dési Sándor urat, a kit az irt urak nagyon becsülnék.

De legyünk igazak, és valljuk bé, miszerint Moga László ur igazat is irt, és ez az, hogy H. J. megválasztását több román tekintély ellenzette; ebben nagyon igaza van, mert a Hosszu név valami irozatos dolog a román tekintélyek előtt; láttam levelet egy magas állású román tisztviselőtől, a melyben azt írja Vitéz urnak: „Ha Hosszu József nem akarna a követjelöltségről lemondani, akkor a százkökal kell kezét fogni, inkább választódjék meg egy száz, mint egy Hosszu.” Ime románok ezek mozdítják elő a ti ügyeket, ezek, kik inkább akarnak egy százot látni az országgyűlésen, ... minthogy Hosszut a kinek, ha valami hibája van, csak az, hogy igen nagyon román.

Azon levélre mit ön bátyja esperest Albonak hozott és a miről ön semmit sem akar tudni, a novaji pap Orosz Péter azt mondotta, „Ha nekünk nem szabad megválasztani követnek azt a kit akarunk, és kibén bízunk, akkor legjobb lenne, ha a kormány a követeket is kinevezné, mert ha az országgyűlés olyant határozna, a mi nekünk nem tetszenék, legalább az utókor nem vádolna azzal, hogy azokat a követeket mi választottuk. Ha ön kívánja, egy másolatot küldök ezen levélből.

Önök van egy sajátos negatioja és ez az, hogy H. J. nem egyeztet meg M. D.-vel hogy M. D. a nyulási járásban lépjen fel követjelöltnek. Uram ezen egyezés megvolt, és ha ön nem hiszi, kérdezze meg sgorát Nesztor Józsefet, hogy mit mondott neki Moga Jakab az ön unoka nagybátyja, akkor a midőn Nesztor Fráter Moga Demeter mellett cörteskedett, ime ezek a Moga Jakab szavai: „Hát ti megbolondultok, mit cörteskedtek Fráter Moga Demeter mellett, miután ő meg egyezett H. J.-vel, hogy ezen járásban H. J. lépjen fel, a nyulási járásban pedig M. D. Ezek tények uram, következésképpen a hol a tények beszélnek, ott az egyszerű tagadás csak nevétség tárgya.

Hanem az ön nyilttéri csatájában legszebb az, a midőn azt akarja elbitetni a világgal, hogy a papok sem akarták Hosszut, tehát Moga Demetert akarták? Miért járta bé ön az örményesi járás azon falvait, a melyek P-Kamarason szavaztak? miért járta bé Nesztor a moscsi járást, a palatkait pedig Pap, mindenütt prédicálván, hogy a románság megmentője M. D., mert ha a papok prédicáltak ők is meg tették volna azt, a mit önök prédicáltak. Uram, vessük le az áleáz, önöknek érdekük volt H. J.-t megbuktatni, a megbuktató el is vette érdeme jutalmát, tehát legjobb erről semmit sem szólni. Egy kérdést bátor vagyok közzékiatni. M. D. megfellelt azon biztatásnak, a mit ön a Dombon mondott, t. i. ellene volt-e a bírodalmi tanácsba küldésnek? Ugy-e, hogy nem. Ön Ajtai Péternél életét költötte le arra, hogy M. D. nem fogja megszavazni a bírodalmi tanácsot, és ime ő az országgyűlésen azt mondja, hogy a nép az egyik ország-szűgletétől a másikig a bírodalmi tanács mellett van. Végére menjünk at azon passusra, a hol

az író neki esik Hosszunak, mint ha bizony lenne mindennek az oka. Uram, önként a hány-szor H. J. t gyalázní compromitálni kívánják, mindannyiszor magasztalják, a napokban egy kalandor a „Gezettá”-ban azt írja, hogy H. J. concepiálta a P. Kamarási választási elleni óvást.

Móga László pedig az irt Nyilttérben H. J.-et állítja az általam közzé tett 84-dik számi tudósítás gyurójának, szegény H. J. ha valahogy Sebenben volt a midőn a magyar követek a memorandumszerű adreket fogalmazták, bizonyára önként arról is azt fogják mondani, miszerint azt is H. J. concepiálta.

Uram, mi sokra becsüljük H. J.-t és tiszteljük az ő szellemi tehetségeit, úgy szintén az alkotmányhoz ragaszkodását, de azért még is biztossá tesszük önként a felől, hogy mindaddig, míg közöttünk egy olyan kapacitás leend, mint Hosszu, már pedig megengedi nekem, ha kimondom azt, hogy a magyarok közt sok van, ő általa concepiált óvasokat vagy pedig hírlapi czikkeket alá nem írunk, annál kevésbé fogjuk eltérni, hogy ilyen vádakkal ócsároltassunk; mert egy ilyen vád a járás magyar intelligenciájára ócsárlás, következőleg magunktól tünnepelesen elutasítjuk. Ugyhiszem a tárgyról igen is sokat írtam, azért beázom e czáfolatot, hanem, ha Móga László ur többet is kíván, parancsoljon velem szívesen szolgálók.

Márk László.

POLITIKAI HIREK.

Olaszország. Turin, sept. 19. Egy félhivatalos lap közlése szerint a hadügyminister az idej utonezjutalekot korábban fogja berendelni, mint máskor szokás volt, úgy hogy ez még januarius előtt fel lesz fejezve. Továbbá october 1-én Gennában nagy tengerészeti szemle fog lenni, a hová az olasz királyság kikötőiben állomásozó minden hajó parancsot kapott e hó utolsó napjaiban indulásra készen állani. Ez a sok készülődés éppen nem tartozik a békejelenségek közé; azonban Olaszországnak elég baja van még saját magával is.

Németország. Frankfurt, sept. 19. Poroszország válasza a frankfurti fejedelemségi reformjavaslataira, a „Frankf. Ztg.” szerint, a következő lényegesebb pontokat tartalmazza: 1) népképviselő, melynek nagysága az egyes német államoknak a szövetséghez tartozó népszáma szerint van megállapítva. 2) Ez a képviselő testület oly hatalommal lenne felruházandó, hogy ez által minden kü-

löntörkvés meg legyen hiusítva. 3) A javasolt szövetségi alkotmányt ennek a képviselő testületnek megvizsgálás végett előbe kell terjeszteni. 4) Poroszország veto-t kíván magának mindazokban a politikai kérdésekben, a melyek az ő önálló nagybatalmi állását érintik. 5) Tökéletes egyenlőség Austriával. — Ha a hivatalos forrásokból meríti szokott frankfurti lap közlése valószínű, úgy az austriai reformtervnek egy félelmes versenytársa állott elő, miként a népképviselőből kifolyó szövetségi kormány s alkotmányozó gyűlés természetesen szabadelvűbben hangzanak a fejedelemségi határozmányainál. Azonban a conservatív lapok egyrészt kétkednek a közlés alaposágán, másrészt szidják Bismark urat, hogyan lehet egy tulconservatív miniszternek ennire ellenmondásba jöni magával, a forradalommal szövetkezni stb.

Stuttgart, sept. 17. Orvosi hivatalos jelentés szerint a király egészségi állapota egészen kielégítő. Ő felsége csaknem egész nap fenn volt. A köhögés ugyan elő áll időnkint, de ritkán van fuladozással egybekötve.

Orosz és Lengyelország. Lengyel és orosz lapok összhangzó tudósításai szerint Grodno, Minsk, Wilna és Augustow kormánykerületekben, augusztus hó végén és szeptember elején több ütközet volt, a melyekben a győzelmet magok az orosz kútók sem tulajdonítják mind az oroszoknak. Stankun falu, a wilnai, Zimno és Ciechanowiec városok az augustowi kerületben vannak a nevezetesebb csaták helyeirel említve. Ha valami döntő eredménye nem is látszik ez ütközeteknek, annyit mindenesetre tanúsítanak, hogy a harc tizen folyvást élénk lánctal ég, és hogy még igen korán húzták meg a halálsengettyűt a lengyelek [felett azok a lapok, a melyek már egy pár hóval ezelőtt megírták, hogy a felkelés utolsó óráiban vonaglik.

Sőt újabb adatok szerint az oroszokra többfelől tonyosulnak a vészfellegek. Így, a párisi lengyel bizottság hiteles tudósítást kapott Podoliából, a mely szerint a kozákok felkelése Ukrainában valószínű. A felkelt kozákok eleinte csak egy bizonyos fokig akartak a lengyelekhez csatlakozni, miután ők Lengyelországtól függetlenül régi köztársaságukat akarják helyreállítani. Azonban a lengyel nemzeti kormány némi gondolkodás után, rá állott erre a tervre is s most már a kozákok azt ígéri, hogy három hónap alatt 60,000 lovasat állítanak ki csatásikra s a moszkovitákat egész Kisoroszországból kiűzik. A kiewi kormány-

kerületben Mackanowka, Swenigorodka és Tscherskassai tájakán 25,000 ilyen felkelő táboroz mind lovas és jól fegyverkezve.

A fenebbi tudósítást igazolja egy odessai sept. 5-ől szóló távirat is, a mely szerint Kiewben 48 tartalék zászlóalj van összpontosítva, hogy az ukrainai fellázadt parasztok ellen, működjenek.

A Kaukaszban is rosul állanak az oroszok. Suchumkaleból távirják aug. 21-ől, hogy a környék hegylakosai egész Anapáig élénken folytatják az oroszok elleni harcukat.

Czirassziában Sabals mellett az abazok megverték az oroszokat. Négy orosz zászlóaljat semmisítették meg. Alig menekülhetett belőlük 50 ember.

Sőt maga a birodalom zöme, a szoros értelemben vett Oroszország is mozog. A „Gen. Corr.” írja, hogy stockholmi folyó hó 8-ól szóló tudósítások szerint, ott a nemzeti kormány két küldöttje s az orosz forradalmi párt több vezetői között értekezlet volt, a melyben azt a kérdést tárgyalták, hogy Volhynia, Podolia és Ukraina, szóval a ruthenek vagy kis oroszok által lakott terület Lengyel- vagy Oroszországhoz tartozik-e. Az orosz forradalmi párt sürgősnek tartja a megoldást az orosz nemzetiség érdekében, ha a lengyelek tavaszra segítséget várnak az orosz forradalmároktól. Hogy mi eredménye lett az értekezletnek, még nem írják; annyi látszik, hogy a lengyelnek egy bel- mint külföldön nagy erőt fejtenek ki, hogy a felkelést a télen át fen tarthassák. Az az általános hiedelem van elterjedve, hogy tavaszszal vagy a lengyeleknek kedvező diplomáciai fordulat, vagy egy nagy orosz forradalom fog bekövetkezni.

Varsóban, az újabb rendszabályok életbe léptetése óta nem kapnak udvartársolgákat vagy kapusokat, mert az eféle embereknek elől tűz, hátul víz. Vagy a titkos kormány leszurtatja, vagy az orosz beárattja őket. Sokan megszöktek állomásaikról, pedig napi bérök egy ezüst rubel.

Mindamellett, hogy a mint írják, maga egész Varsó egy börtön, a titkos kormány halálbüntetése napj rendben vannak. E hó 14-én Baronowski felsőbb rendőrhivatalnokot szűrték le. Egy orosz rendőri egyenruhába öltözött egyén ment be hozzá esti 8 órakor, állítólag hivatalos dologban, s az gyilkolta meg.

Az orosz kormány egy uttal az adót is hajtattja be Varsóban katonai erővel. Az adóhátralékosra annyi katonát tesznek, hogy

minden szobájára kettő essék. Első napra minden katonának 15 lengyel garas fizetendő, azután minden következő nap két-két annyi. Az iparműhelyeket, gyárakat zárva tartják, a míg a tulajdonos az adót kifizeti.

Az Egész Európa közvéleménye által elvárható Murawieffet közelebből újabb kitüntetés érte. A czár sajátkezü levelet irt neki, a melyben többek közt ezeket mondja: Négyszáz év előtt egy terjedelmes országrész kormányzására hívtam meg önt, a hol a nép egy részének fondorlatai által előidéztet felkelés a társadalmi rend alapjait megrendítette, a közgazdaság minden ágazatait felbomlasztotta s véres összeütközések egész sorát idézte elő. Ön a hosszas szolgálatban megrongált egészsége dacára példás önmegtartóztatással elvállalta a megbízást, s tevékenysége és erélyes intézkedései által csak hamar kívánt sikert aratott. Az ön gondozására bízott tartományok legnagyobb részében a csend helye van állítva, más részében helyreállításához közeledik. Köszönjük önnek fáradozását, a melynek következtében közeledni látjuk a pillanatot, a midőn sajnálatos szigor eszközeinek alkalmazása nélkül megszűnődrathatnak a kormányzat és közigazgatás alapjai. Összinté hálam jelül küldöm önnek az András rend diszjeleit s maradok változatlanul ön jóakörjé Sándor.

Ujabbak. Berlin, sept. 20. A lengyel határszélről jelentik: Tegnap délután a Zamojski ház egyik ablakából a krakoi külvárosban egy orsini-bombát vetettek az ott elköcsiző Berg grófra. Egy cserkesz a kíséretből meghalt, a gróf sértetlen maradt. Ennek következtében a Zamojski-házban nagy katonai kibágások történtek; az utczát elzárták. A tettes nincs felfedezve.

— Varsó, sept. 20. Wielopolski marquis korlátlán engedélyt kapott külföldre utazhatni, s hivatalától, mint polgári kormányzó s államtanácsai alelnök, fel lön mentve.

Bécsi börze September 23-kán: Nemzeti kölcsön 82.90. 5%. Metalliques 76.70. Bank-részvény 796.—. Hitel részvény 189.90. Váltó Londonra 111.10. Ezüst 110.75. Arany 5.33. 1860-diki Állam kölesön 99.55.

September 21-én: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 77.50. Erdélyi 75.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

Sz. 2589—1863

(202)

(1—3)

Házhely eladási hirdetmény.

Kolozsvár sz. k. városa közönségének tulajdonát képező azon pusztá hely, mely a lebontott ugynevezett Monostorkapunak alaphelyéből a külmonostortetve kezdetén az északi oldalán az ottan tartatni szokott tizedi vízfecskeendő színje helyével együtt 26 1/2 öl területm; valamint szintén az eladandó pusztá hely északi oldalát elrekesztő vékonyabb s a néhai Décsi János féle (sétátértszai 2-ik sz. alatti) teleknek keleti végénél **Kandia** utca felé vonuló magasabb s vastagabb várfal részek is, a városi v. e. közönségnek f. év június 6-án kelt, és tanács által is osztott 152—1863 kőza. számu végzésénél fogva részint helyszélesítés, részint pedig utcaadiszítás tekintetéből örök áron a legutóbbi ígérők késs pénzért s mindenesetre a beépíthetősre kijelölendő helynek, egy a vevő által bemutatandó s a Tanács és v. e. közönség által helybenbágyadott terv szerint a lehető leg-rövidebb idő alatti díszes beépíttetése föltétele alatt eladatni határozatván; a földkiáltási ár 1-ör a pusztá helyre nézve 600 az az hatszáz oszt. forintban, 2-ör a vékonyabb várfalra nézt 40 frt 7 1/2 kr az az negyven forint hét és öt tized krban, 3-ör a vastagabb várfalra nézt pedig 85 frt 3 1/2 kr az az nyolczvanöt frt három és öt tized krban, összesen tehát 725 forint 11 krban az az hétszáz huszanöt frtban és 11 krban állítatván meg.

Vásárolni vágyók a f. év october 12-én d. e. 9 órakor tanácsbáznál az emeleten 4-ik számu gyűlésteremben tartandó nyílt árverésen s a földkiáltási összeg 10%-nak bántapénzzúl letévese, és birtok vásárolhatási képességgel, valamint az építés igényelte vagyoni teherességük hiteles tanúsítása mellett megjelenni felhivatnak.

Az örök vásári szerződés föltételei felől értesítést vehetni esk. közs. szónok t. Simon Elek úrtól tanácsbáznál emelet 3-ik számu irodában.

Kolozsvár sz. k. város Tanácsának 1863-ik év sept. 12-én tartott üléséből.

Kiadta Elekes András, b. aljegyző.

NEM HIVATALOS.

(201) **Kismesterutcában 144 szám alatt, négy szoba és egy konyha, ugyanott külön fedél alatt, két szoba és egy konyha jutányos áron bérbé adó. Értekezhetni piacszor 455 sz. alatt VEGH JÓZSEFFEL.**

(194) A décszi ev. ref. egyház leányiskolájában a d. u. órákban női munkákat tanító női állomás pályázat utján a folyó év novemb. 1-ső napjától kezdődőleg be fog tölteni. Folyamodhatni f. év october 15-ik napjáig az egyháztanácsához. Bővebb felvilágosítást adhat

RÓTH PÁL, gondnok.

Hirdetés végleges kárpótlási ügyben.

Azon t. cz. földbirtokos urak, kik végleges kárpótlásaikat eladni szándékoznak, méltóztatassanak alólirt közbenjárását igénybe venni, ki is a rectificált bejelentési A tabellákban kimutatott kárpótlási igénynek a leg kedvezőbb feltételek mellett rögtön 50 procentyivel levonás nélküli kifizetését eszközözlendi. Továbbá találtatnak alól-irtuál kisebb és nagyobb eladó falusi birtokok. A bel- és külvárosba eladók házak és telkek. Végre kerestetik egy megbízottági vagy jószág igazgatói állomás, melyekben valamint akárminő körhöz tartozó ügyekben pontosan eljár bel-monostortetvébe 192 szám alatt lakó.

(192)

(3—3)

alkusz ifj. SZENKOVICS MÁRTON.

(166)

Bérbe kiadó bolt és szállások.

A két viz közt a malommal átellenes soron 26. számu telken jövő szentmibály- napon kezdve következő kiadó szállások vannak:

1-ször. A földszinti soron elől egy szoba, mely boltnak is használható mellette egy oldalszoba, közből konyha, hátul két szoba, melyek egyike kavarának használtatott s használható.

2 szor. A telek háttérében egy nagy terem, mellette konyhánál használható előszoba, azon tul két szoba, melyek a haszonbérli kényelmére ki fognak újittatni.

Az 1-ső tétel alatti lakosztályból kiadható csak a két első szoba és konyha is.

Ertekezhetni a „K. Közlöny” szerkesztőségénél.

(197)

Hirdetés.

(2—4)

Még gr. Bánffy Béla urnak Tordamegyében a Marosfolyam parján fekvő rész jószága, illetőleg udvarilaka, a piac közelében lévő vendégfogadója, folytonos keresmárol-batási joggal; az országos és béli vásári jövedelmekből az irt gróf urra eső osztalék: továbbá a m. ludasi batáron tagosított összes földbirtoka u. m. 164 hold 1480 öl kiterjedésű szántóföld, 338 hold és 620 öl kaszáló, és 889 hold 1483 öl kiterjedésű legelő, a jövő 1864-iki évi aprilis 24-ik napjától kezdve, hat egymásután következő évek-re, haszonbérbe lévő kiadó: a kivenni szándékozó jelen évi december 25-keig értekezhetik arról Kolozsvárt, k-szénutczában 47 sz. alatti báznál lakó Ürmösi Samuval, kinél a haszonbéri szerződvény feltételei is megtekinthetők.

(16)

Dr. Béringer

orvos tudornak illat gyógyszeres

KORONASZESZE

(vagy kölni-viz Quintessentiaja.)

ily koronaszeszt a fürdő kádunkba öntve jobb és erősebb fürdőt ad, mint az illanyos füvek és virágok fözetéi, hogy ha pedig a gyenge idegrendszernek a test vele bedörzsöltetik, az idegek fesz ereje ez által csudálatosan nevededik. Dr. Béringer koronaszesze minden szakértők és azt használók által, mint egy ritka nemű szerencsés össze-tételi szer méltánylólág ismertette kitünő hasznos tulajdonai által, a háznál hasznos, útbán segítő, s az öltöző asztaloknál kellemes szer, s jogosan ajánlható. Kimerítő utasítások ingyen szolgáltatnak. Dr. Béringer illat-gyógyszeres, koronaszesze eredeti üvegekben 1 frt 25 krajával kaphatók.

Dr. Béringer

összes szabadalmazott készítményei az eredeti szabott áron: Kolozsvárt: csak is gyógyszer. WOLFF J. s Khudi J. özevgyénél kaphatók, valamint Abruabányán: Ferenczi Mihály; Beszterczén: Kelp Ferencz; és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; Déván: Büchler A.; Nagy Enyeden: Trajánovits Ede gyógyszerész és Bisztricsányi A.; Erzsébethvárosban: Schmidt A.; Hátzsegen: Mátéfi Béla gyógyszer.; Kézdi-Vásárhelyt: Hanfó László; Kéhalomban: Melas Ed. F. gyógyszer.; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Vándory & Brandsch; Segesvárt: Misselbacher fia és Teutsch; Sz-Uvart: Placintár és fia gyógyszer.; Szász-Régenben: Wachner Traugott; Szászsebesben: Weissúrtel Ad. G.; Sebenben: Zóher J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Sepső-Szentgyörgyön: Vitályos Béla; Sz.-Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer.; Szeredában: Gonyz A.; Sz.-Somlyón: Ruszka Ignác; Tasnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolf G.; Zalathán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a rendes áron felül a távoltság és csomag nagyságához képest még 30 egész 70 krig melléklendő.

Nyomatott az ev. ref. tótanoda betűivel (Bel-farkasutca 44 sz.)

Scolă - BCU Cluj-Napoca.